

SPRÁVA O KVALITE OVZDUŠIA V SR 2025

PRÍLOHA

HODNOTENIE KVALITY OVZDUŠIA V ZÓNE NITRIANSKY KRAJ

1	POPIS ÚZEMIA NITRIANSKEHO KRAJA Z HLÁDISKA KVALITY OVZDUŠIA.....	2
2	MONITOROVACIE STANICE KVALITY OVZDUŠIA V ZÓNE NITRIANSKY KRAJ	4
3	ZHODNOTENIE KVALITY OVZDUŠIA V ZÓNE NITRIANSKY KRAJ	5
3.1	Tuhé častice PM ₁₀ a PM _{2,5}	5
3.2	Oxid dusičitý	7
3.3	Ozón	8
3.4	Benzo(a)pyrén	9
3.5	Benzén.....	10
3.6	Rizikové oblasti.....	10
3.7	Zhrnutie.....	11

1 POPIS ÚZEMIA NITRIANSKEHO KRAJA Z HĽADISKA KVALITY OVZDUŠIA

Nitriansky kraj sa z väčšej časti rozkladá na Podunajskej nížine, čiastočne sem zasahujú pohoria Považský Inovec, Tríbeč, Pohronský Inovec a Štiavnické vrchy. Najvyšším bodom je Panská Javorina (943 m n. m.) v severnom cípe zóny, najnižšia nadmorská výška v Nitrianskom kraji dosahuje okolo 100 m n. m. Oblasť kraja je z väčšej časti dobre ventilovaná.

Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky je priemerná hustota osídlenia v Nitrianskom kraji približne 105 obyvateľov na km² (podľa hodnotenia k 31. 3. 2025).

Najvyššiu hustotu osídlenia vykazuje **okres Nitra** so 189 obyvateľmi na km², okres **Levice** má **najnižšiu** hustotu v kraji so 70 obyvateľmi na km². Pre porovnanie - Slovenská republika mala k uvedenému dátumu priemernú hustotu obyvateľstva 111 obyvateľov na km².

Celý Nitriansky kraj je z hľadiska hodnotenia kvality ovzdušia jednou zónou pre SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, benzén, polycyklické aromatické uhľovodíky a CO v ovzduší.

Zdroje znečisťovania ovzdušia v zóne Nitriansky kraj

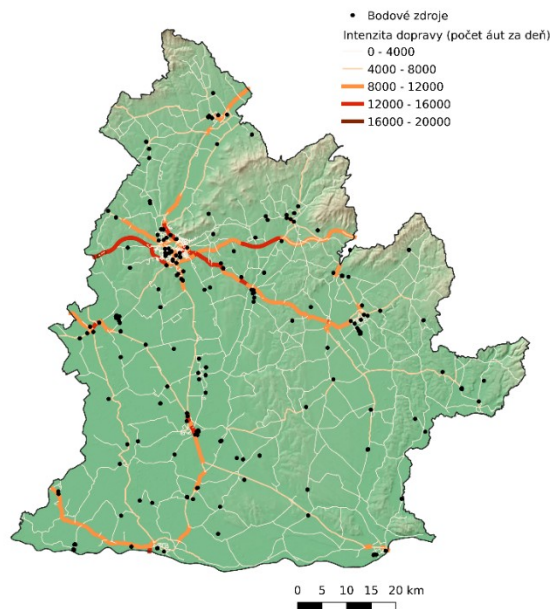
Dominantným zdrojom znečisťovania ovzdušia v Nitrianskom kraji je vykurovanie domácností a vo väčších mestách aj cestná doprava. Pre vykurovanie domácností sa využíva najmä zemný plyn, podiel tuhých palív je v porovnaní s ostatnými zónami nižší, s výnimkou hornatejšej oblasti na severe kraja (podľa údajov zo sčítania obyvateľstva).

V **Tab. 1.1** je intenzita dopravy na významnejších cestách v kraji podľa celoštátneho sčítania dopravy v roku 2022 a 2023. Mapa na **Obr. 1.1** znázorňuje bodové zdroje¹ a intenzitu dopravy, na základe spracovania Centra dopravného výzkumu za rok 2024.

Tab. 1.1 Počet vozidiel na najfrekventovanejších cestách Nitrianskeho kraja.

Okres	Diaľnica/cesta	Počet vozidiel	Nákladné vozidlá	Osobné vozidlá
Komárno	č. 63	19412	2746	16530
Komárno	č. 64	9634	1832	7753
Levice	č. 51	17229	1739	15405
Levice	č. 564	14590	1567	12934
Nitra	R1	33116	5767	27221
Nitra	č. 51	24279	3309	20845
Nitra	č. 64	29816	3484	26236
Nové Zámky	č. 64	16958	2683	14195
Topoľčany	č. 64	12357	1584	10703
Trnava	R1	35479	7491	27941
Šaľa	č. 75	20306	2976	17187

Obr. 1.1 Rozloženie intenzity cestnej dopravy a bodových zdrojov v Nitrianskom kraji².

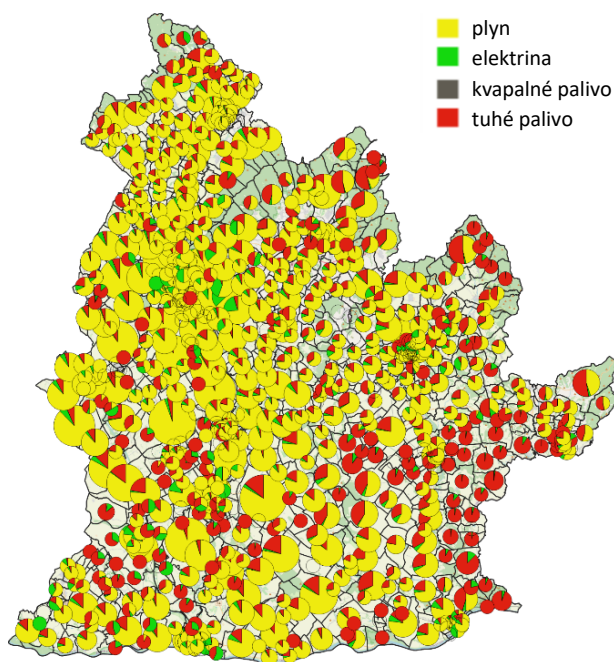
¹ Pod pojmom bodové zdroje sa rozumejú veľké a stredné stacionárne zdroje emisií znečisťujúcich látok, ktoré sú evidované v Národnom emisnom informačnom systéme (NEIS).

² Zdroj: CDV, spracovanie pre rok 2024

Priemyselné zdroje znečisťovania ovzdušia sú tu z hľadiska príspevku k lokálnemu znečisteniu ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami menej významné. V závislosti od meteorologických podmienok sa v Nitrianskom kraji môže prejavíť vplyv chemického priemyslu.

Obr. 1.2 ukazuje podiely druhov palív na vykurovaní rodinných domov v jednotlivých obciach (resp. základných sídelných jednotkách) Nitrianskeho kraja, pričom vidno, že priestorové rozloženie druhov palív nie je geograficky homogénne. Celkovo v r. 2021 prevažovalo vykurovanie plynom. Vo východnej časti kraja, v oblasti južného Hontu, južnej oblasti Tekova a Dolnej Nitry sa takmer výlučne kúri tuhým palivom.

Obr. 1.2 Podiel rôznych druhov palív na vykurovaní v obciach kraja³.

³ <https://www.scitanie.sk>

2 MONITOROVACIE STANICE KVALITY OVZDUŠIA V ZÓNE NITRIANSKY KRAJ

V Nitrianskom kraji sa kvalita ovzdušia monitoruje na 4 staniciach. Monitorovacia stanica **Nitra, Štúrova** odráža vplyv cestnej dopravy cca 150 metrov od kruhového objazdu, predmestská pozad'ová stanica sa nachádza na juhovýchodnom okraji mesta Nitry v mestskej časti **Nitra, Janíkovce** v areáli školy. Juhovýchodne cca 500 m od monitorovacej stanice sa nachádza letisko s nepravidelnou prevádzkou.

Ako posledné pribudli v Nitrianskom kraji v roku 2021 monitorovacie stanice v Plášťovciach a Komárne. AMS **v Komárne** je umiestnená na sídlisku na ulici Vnútorná Okružná, v lokalite charakterizujúcej mestské pozad'ové znečistenie ovzdušia. Predmestská pozad'ová AMS v **Plášťovciach** – stredne veľkej obci so zástavbou prevažne rodinných domov, leží na východe Nitrianskeho kraja v okrese Levice. Prúdenie vzduchu je tu ovplyvnené zvlňeným tvarom terénu, ktorý sa smerom na juh zvažuje a otvára, čo ovplyvňuje šírenie a rozptyl znečisťujúcich látok v ovzduší.

Tabuľka **Tab. 2.1** obsahuje informácie o AMS v zóne Nitriansky kraj:

- medzinárodný Eol kód, charakteristiku stanice podľa dominantných zdrojov znečisťovania ovzdušia (dopravná, pozad'ová, priemyselná), typ oblasti, ktorú daná stanica monitoruje (mestská, predmestská, vidiecka/regionálna) a geografické súradnice;
- monitorovací program. Automatické prístroje kontinuálneho monitoringu poskytujú priemerné hodinové koncentrácie PM₁₀, PM_{2,5}, oxidov dusíka, oxidu siričitého, ozónu, oxidu uhoľnatého a benzénu. Skúšobné laboratórium SHMÚ v rámci manuálneho monitoringu analyzuje polycyklické aromatické uhľovodíky, výsledkom sú priemerné 24-hodinové hodnoty.

Tab. 2.1 Monitorovací program kvality ovzdušia v zóne Nitriansky kraj.

Zóna Nitriansky kraj								Monitorovací program										
Okres	Kód Eol	Názov stanice	Typ		Zemepisná		Nadmorská výška [m]	Kontinuálne							Manuálne			
			oblasti	stanice	dĺžka	šírka		PM ₁₀	PM _{2,5}	NO, NO ₂	SO ₂	O ₃	CO	Benzén	Hg	As, Cd, Ni, Pb	B(a)P	
Nitra	SK0269A	Nitra, Štúrova	U	T	18°04'37"	48°18'34"	143											
Nitra	SK0134A	Nitra, Janíkovce	S	B	18°08'27"	48°16'59"	149											
Komárno	SK0064A	Komárno, Vnútorná Okružná	U	B	18°08'19"	47°45'51"	110											
Levice	SK0070A	Plášťovce	S	B	18°58'42"	48°09'35"	149											
Spolu								4	4	4	1	3	1	1	0	0	2	

Typ oblasti:
 U – mestská
 S – predmestská
 R – vidiecka (regionálna)

Typ stanice:
 T – dopravná
 B – pozad'ová
 I – priemyselná

3 ZHODNOTENIE KVALITY OVZDUŠIA V ZÓNE NITRIANSKY KRAJ

Táto kapitola obsahuje zhodnotenie kvality ovzdušia v zóne Nitriansky kraj na základe monitorovania, doplnené o výsledky matematického modelovania pre PM₁₀, PM_{2,5} a benzo(a)pyrén a benzén.

Tab. 3.1 Vyhodnotenie znečistenia ovzdušia podľa limitných hodnôt na ochranu zdravia ľudí a smogového varovného systému pre PM₁₀ v zóne Nitriansky kraj.

Znečisťujúca látka	Typ	Ochrana zdravia										Benzén	IP ²⁾	VP ²⁾
		SO ₂		NO ₂		PM ₁₀		PM _{2,5}	CO	O ₃				
Doba spriemerovania	Oblasť / stanice	1 h	24 h	1 h	1 rok	24 h	1 rok	1 rok	8 h ¹⁾	8 h ²⁾	1 rok	12 h	12 h	
Parameter		počet prekročení	počet prekročení	počet prekročení	priemer	počet prekročení	priemer	priemer	priemer	priemer	priemer	trvanie prekročenia [h]	trvanie prekročenia [h]	
Limitná hodnota [µg·m ⁻³]		350	125	200	40	50	40	20	10 000	120		100	150	
Maximálny počet prekročení		24	3	18		35				25				
Nitra, Janíkovce	SB			0	9	2	16	12		27		0	0	
Nitra, Štúrova	UT	0	0	0	21	5	19	12	1104		0,3*	0	0	
Komárno, Vnútoraná Okružná	UB			0	12	5	18	12		20		0	0	
Plášťovce	SB			0	6	37	24	19		10		24	0	

< 90 % platných meraní

Červenou farbou je vyznačené prekročenie limitnej hodnoty.

¹⁾ maximálna osemhodinová koncentrácia

²⁾ IP, VP – trvanie prekročenia (v hodinách) informačného prahu (IP) a výstražného prahu (VP) pre PM₁₀

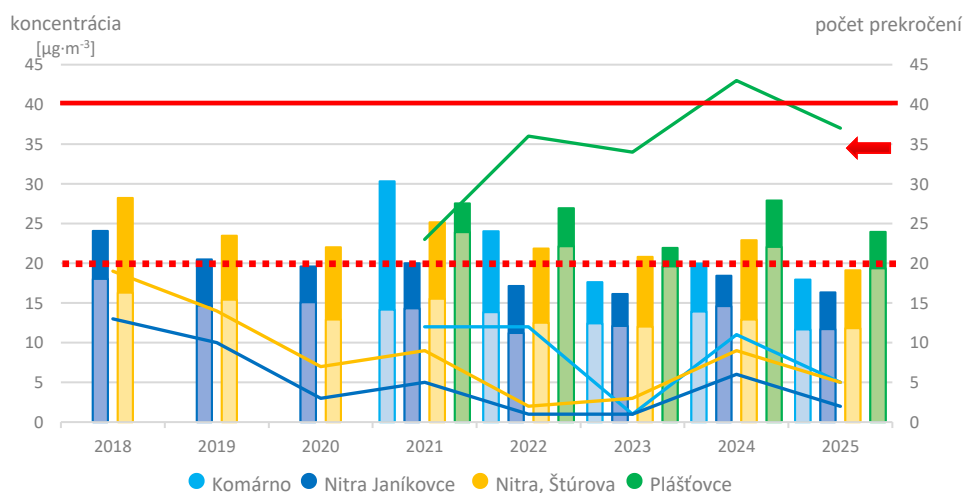
³⁾ prekročenie maximálnej osemhodinovej dennej koncentrácie 120 µg·m⁻³, priemer za 3 kalendárne roky

*výstup z modelu CMAQ

3.1 Tuhé častice PM₁₀ a PM_{2,5}

Obr. 3.1 zachytáva priemerné ročné koncentrácie PM₁₀, PM_{2,5} a počet dní s priemernou dennou koncentraciou PM₁₀ nad 50 µg·m⁻³ podľa výsledkov meraní na AMS v zóne Nitriansky kraj v rokoch.

Obr. 3.1 Priemerné ročné koncentrácie PM₁₀, PM_{2,5} a počet prekročení dennej limitnej hodnoty PM₁₀.

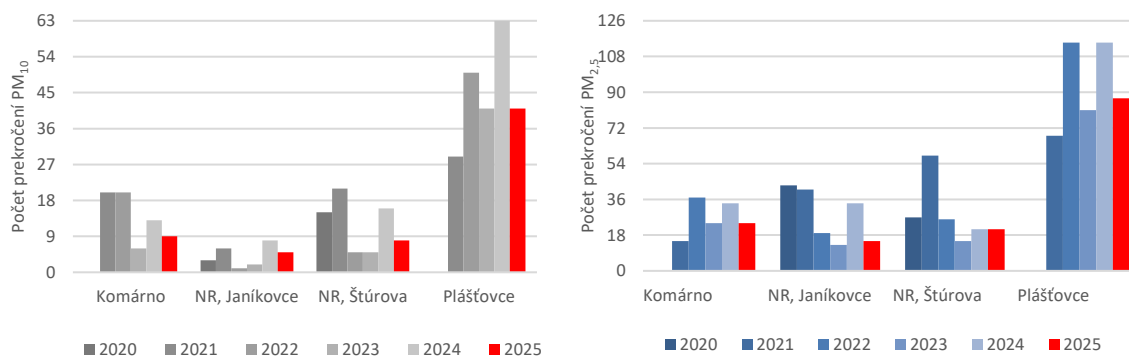

PM₁₀ – tmavá farba stĺpca, PM_{2,5} – svetlá farba stĺpca; počet prekročení dennej limitnej hodnoty – lomené čiary
 Vodorovné čiary znázorňujú limitné hodnoty (LH), **červená plná** PM₁₀ (priemerná ročná koncentrácia: 40 µg·m⁻³);
červená prerušovaná PM_{2,5} (priemerná ročná koncentrácia: 20 µg·m⁻³);
Červená plná šípka – LH počtu prekročení (priemerná denná koncentrácia PM₁₀ 50 µg·m⁻³ max. počet prekročení 35/kalendárny rok).

Limitná hodnota ($40 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) pre priemernú ročnú koncentráciu **PM₁₀** v zóne Nitriansky kraj **nebola** prekročená. Limitnú hodnotu pre počet prekročení priemernej dennej koncentrácie **PM₁₀** ($50 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) **neprekročila** žiadna AMS. Stanica v Plášťovciach zaznamenala 37 prekročení, ale po odrátaní príspevku prírodného prachu, klesol počet prekročení na 35.

Ročná limitná hodnota pre **PM_{2,5}** ($20 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) **nebola** prekročená na žiadnej AMS. Hodnoty **PM₁₀** aj **PM_{2,5}** v Plášťovciach sú, ako po minulé roky, výrazne vyššie ako na ostatných staniciach v Nitrianskom kraji.

Ob. 3.2 Počet prekročení novej dennej limitnej hodnoty pre **PM₁₀** a **PM_{2,5}** v r. 2020 – 2025.

*Plášťovce a Komárno v roku 2021 nemerali celý rok

■ Vyhodnotenie plnenia požiadaviek novej smernice

V roku 2024 bola schválená smernica EU 2024/2881 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe⁴, obsahujúca výhľadový cieľ a nové EÚ limity pre znečisťujúce látky v ovzduší, ktoré majú členské štáty EÚ dosiahnuť do 1. januára 2030.

Ročná limitná hodnota novej smernice pre **PM₁₀** ($20 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$) **by bola prekročená** na **AMS Plášťovce**.

Ročná limitná hodnota pre **PM_{2,5}** **by bola prekročená na všetkých AMS**, najvýraznejšie na **AMS Plášťovce** (o 94%), na ostatných staniciach bola táto limitná hodnota prekročená o cca 20%.

Denná limitná hodnota novej smernice pre **PM₁₀** ($45 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ /18 prekročení) **by bola prekročená** na AMS Plášťovce.

Denná limitná hodnota novej smernice pre **PM_{2,5}** ($25 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ /18 prekročení) **by bola prekročená** na AMS Plášťovce, prekročenia by boli zaznamenané aj na AMS Nitra, Štúrova a Komárno.

Ob. 3.2 (vľavo) zobrazuje denné prekročenia novej limitnej hodnoty pre **PM₁₀**. V roku 2025 by bol najvyšší počet prekročení zaznamenaný na AMS Plášťovce (41), v porovnaní s rokom 2024 môžeme pozorovať mierny pokles na úroveň roku 2023. Na ostatných AMS bol počet prekročení relatívne nízky (menej ako 9), najmenej na AMS Nitra Janíkovce (5).

Ob. 3.2 (vpravo) zachytáva počet dní s prekročením novej dennej limitnej hodnoty pre **PM_{2,5}**. Najvyšší počet prekročení bol zaznamenaný na AMS Plášťovce (87). Limitnú hodnotu by prekročili aj AMS Komárno a Nitra Štúrova.

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi je možné pozorovať výrazný pokles počtu prekročení.

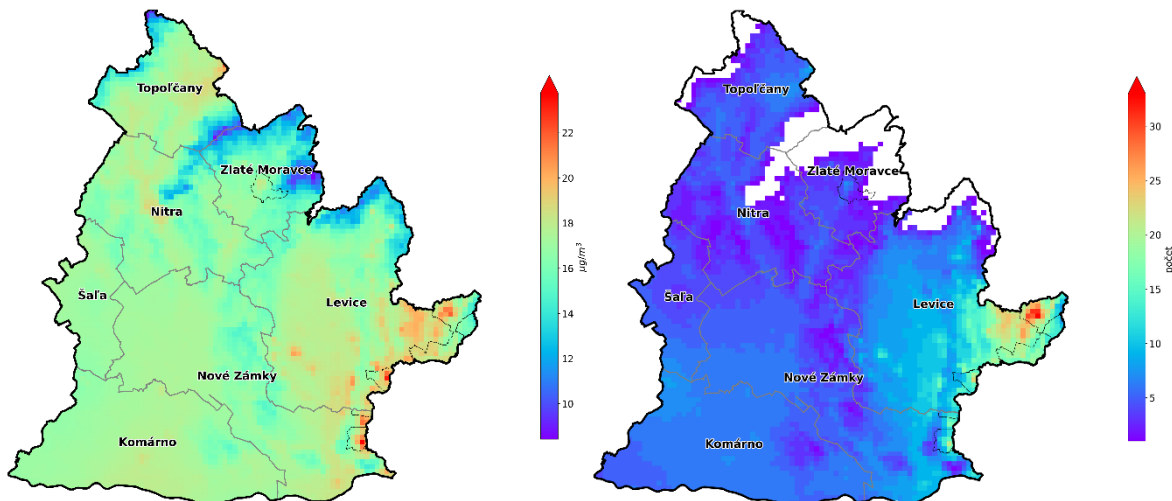
Kvalita ovzdušia v Nitrianskom kraji je najnepriaznivejšia v juhovýchodnej časti kraja pri hranici s Banskobystrickým krajom, čo potvrdzujú výsledky monitorovania aj modelovania.

*Vyhodnotenie podľa novej smernice EÚ 2024/2881 poukazuje na významné prekračovanie budúcich limitných hodnôt na AMS Plášťovce, najmä pri denných koncentráciách **PM₁₀** a **PM_{2,5}**, kde počet prekročení niekoľkonásobne prevyšuje budúce povolené hodnoty.*

⁴ <https://www.europarl.europa.eu/news/sk/press-room/20240419IPR20587/zneistenie-ovzdušia-parlament-prijal-zakon-pre-vysssia-kvalitu-ovzdušia>

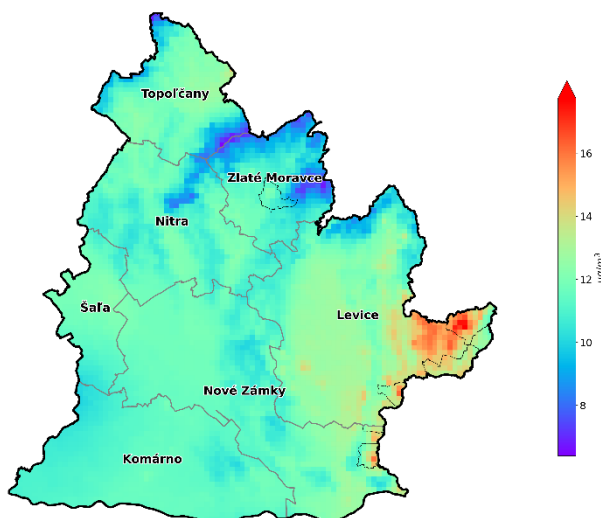
Na **Obr. 3.3** a **Obr. 3.4** sú zobrazené výsledky modelovania PM_{10} a $PM_{2,5}$ vypočítané pre rok 2025 pomocou modelu RIO upraveného následne pomocou regresnej IDW-R metódy. Podrobnejšie informácie sú uvedené v *Správe o kvalite ovzdušia v SR za rok 2025*, kapitola 4.

Obr. 3.3 Vľavo: Priemerná ročná koncentrácia PM_{10} ; vpravo: počet prekročení limitnej dennej hodnoty PM_{10} . Výstup modelu RIO/IDW-R.

Výstupy modelovania poukazujú na nerovnomerné priestorové rozloženie koncentrácií PM_{10} a $PM_{2,5}$ v Nitrianskom kraji. Najvyššie hodnoty ročných koncentrácií aj najvyšší počet prekročení dennej limitnej hodnoty sa vyskytujú v juhovýchodnej časti kraja, najmä v oblasti pri hranici s Banskobystrickým krajom. Naopak, väčšina územia kraja dosahuje nižšie úrovne znečistenia.

Obr. 3.4 Priemerné ročné koncentrácie $PM_{2,5}$ v roku 2025. Výstup modelu RIO/IDW-R.

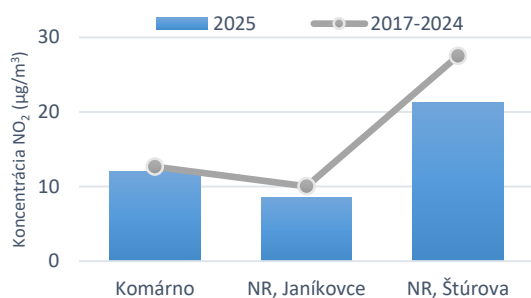

3.2 Oxid dusičitý

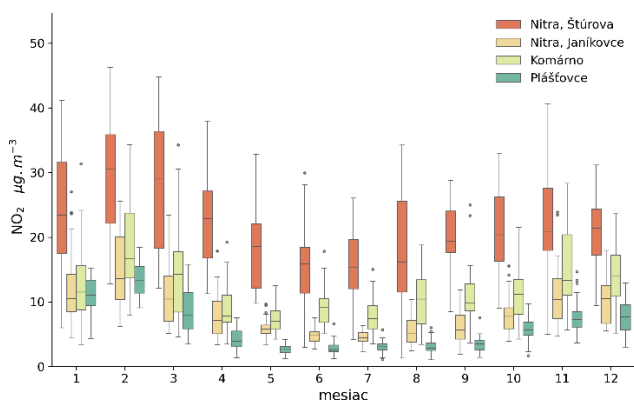
Monitoring oxidu dusičitého prebieha v zóne na štyroch staniciach. Hlavným zdrojom emisií NO_2 je cestná doprava. Najvyššie koncentrácie z tohto dôvodu zaznamenávame na dopravnej AMS Nitra, Štúrova; s priemernou ročnou koncentráciou NO_2 $21 \mu g \cdot m^{-3}$, ročná limitná hodnota ($40 \mu g \cdot m^{-3}$) **nebola** prekročená.

Priemerné ročné koncentrácie v roku 2025 boli na všetkých staniciach nižšie ako v období 2017 – 2024 (**Obr. 3.5**). Priemerné ročné koncentrácie na AMS Plášťovce ($6 \mu g \cdot m^{-3}$) a Nitra, Janíkovce ($9 \mu g \cdot m^{-3}$) sú na nízkej úrovni a spĺňajú odporúčania WHO ($10 \mu g \cdot m^{-3}$), ktoré sú výrazne prísnejšie než súčasné aj budúce limity EÚ.

Obr. 3.5 Priemerné koncentrácie NO₂ (µg/m³); porovnanie r. 2025 a 2017–2024.

Obr. 3.6 Boxploty mesačných koncentrácií NO₂.

Graf na **Obr. 3.6** zobrazuje mesačné koncentrácie NO₂, najvyššie koncentrácie sme zaznamenali v zimnom období – maximálnu vo februári a v marci čo súvisí so zhoršenými rozptylovými podmienkami. V letných mesiacoch boli koncentrácie výrazne nižšie, v týchto mesiacoch býva aj nižšia intenzita premávky (prázdniny, dovolenky) a vyskytujú sa priaznivejšie rozptylové podmienky.

■ Vyhodnotenie plnenia požiadaviek novej smernice

Limitná hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu NO₂ by bola prekročená na AMS Nitra Štúrova, s prekročením o 5% (1 µg·m⁻³).

3.3 Ozón

Monitoring ozónu prebieha na troch AMS Komárno, Plášťovce a Nitra, Janíkovce.

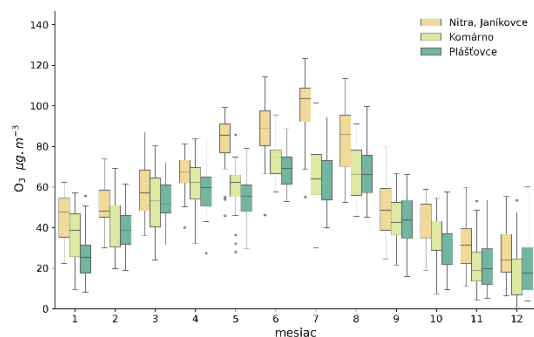
Cieľová hodnota pre ozón **bola prekročená** na AMS Nitra, Janíkovce s 27 prekročeniami. (**Tab. 3.2**)

V roku 2025 sme zaznamenali výrazný nárast hodín slnečného svitu čo sa prejavilo nárastom prekročení v lokalite Nitra, Janíkovce.

Najvyššie koncentrácie prízemného ozónu sa vyskytujú spravidla v teplých mesiacoch s vysokou intenzitou slnečného svitu (**Obr. 3.7**). Veľké rozdiely v koncentráciách prízemného ozónu zaznamenávame v teplom a chladnom období.

V zóne sme v roku 2025 nezaznamenali prekročenie informačného ani výstražného prahu pre O₃.

Obr. 3.7 Boxploty mesačných koncentrácií O₃.

Tab. 3.2 Počet dní s prekročením cieľovej hodnoty prízemného ozónu na ochranu zdravia ľudí.

Stanica	2023	2024	2025	Priemer 2022 – 2025
Nitra, Janíkovce	21	18	43	27
Komárno, Vnútoraná Okružná	16	29	16	20
Plášťovce	13	8	8	10

≥ 90% požadovaných platných údajov Červenou farbou je vyznačené prekročenie cieľovej hodnoty.
 Poznámka: Cieľová hodnota na ochranu zdravia ľudí pre prízemný ozón je podľa Vyhlášky MŽP SR č. 250/2023 Z.z. o kvalite ovzdušia stanovená takto: Najväčšia denná 8-hodinová stredná koncentrácia neprekročí 120 µg·m⁻³ viac ako 25 dní za kalendárny rok v priemere troch rokov.

■ Vyhodnotenie plnenia požiadaviek novej smernice

Cieľová hodnota pre ozón **by bola prekročená** na AMS Nitra Štúrova, a Komárno, Vnútoraná Okružná.

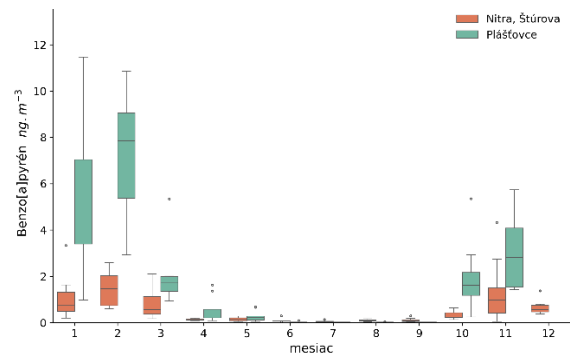
3.4 Benzo(a)pyrén

Benzo(a)pyrén sa v zóne Nitriansky kraj monitoruje na dvoch monitorovacích staniciach – v Nitre na Štúrovej ulici a v Plášťovciach. Ročný priebeh koncentrácií má v porovnaní s PM časticami ešte výraznejšie maximum v chladných mesiacoch (**Obr. 3.8**).

V Plášťovciach bola v roku 2025 priemerná ročná hodnota $1,9 \text{ ng}\cdot\text{m}^{-3}$. V Plášťovciach nebol dosiahnutý požadovaný podiel platných meraní (90 %), výpadok meraní bol počas vykurovacej sezóny v decembri, predpokladáme preto, že priemerná ročná koncentrácia pri úplnom pokrytí roku by bola pravdepodobne vyššia.

Cieľovú hodnotu pre B(a)P pokladáme v roku 2025 v Plášťovciach za prekročenú (**Tab. 3.3**). Priemerné mesačné koncentrácie B(a)P na Štúrovej ulici v Nitre boli celkovo nízke, pričom najvyššie hodnoty sa zaznamenali vo februári a novembri, teda počas vykurovacej sezóny.

Obr. 3.8 Boxploty mesačných koncentrácií B (a)P.

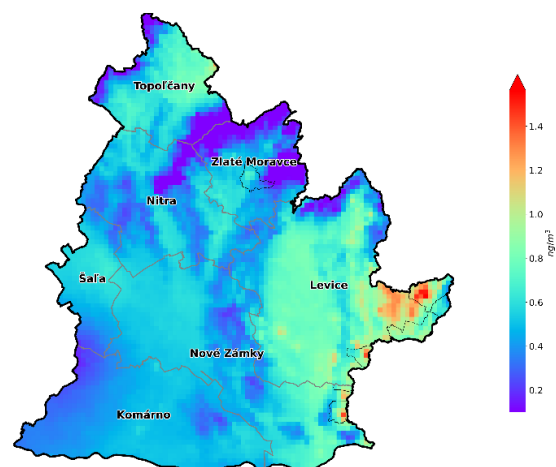
Tab. 3.3 Priemerné ročné koncentrácie benzo(a)pyrénu v rokoch 2020 – 2025.

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Cieľová hodnota [$\text{ng}\cdot\text{m}^{-3}$]	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Nitra, Štúrova	0,6	0,8	0,6	0,5	0,5	0,5
Plášťovce		2,2	2,4	2,7	*2,2	*1,9

≥ 90 % platných meraní; červenou farbou je vyznačené prekročenie cieľovej hodnoty; * 80 % platných meraní

Najvýraznejším zdrojom B(a)P je vykurovanie domácností tuhým palivom, najmä nedostatočne vysušeným drevom, resp. nevhodným palivom (rôzne druhy odpadu). **Obr. 3.9** znázorňuje priestorové rozloženie priemernej ročnej koncentrácie B(a)P podľa výstupov modelu RIO v kombinácii s IDW-R. Pre získanie detailnejších výstupov je potrebné matematické modelovanie s vysokým priestorovým rozlíšením a detailným časovým a priestorovým rozložením emisií. V oblastiach s vysokým podielom tuhých palív pri vykurovaní domácností a nepriaznivými rozptylovými podmienkami v zimných mesiacoch predstavuje znečistenie ovzdušia B(a)P potenciálny problém.

Obr. 3.9 Priemerná ročná koncentrácia benzo(a)pyrénu podľa výstupu modelu RIO, IDW-R.

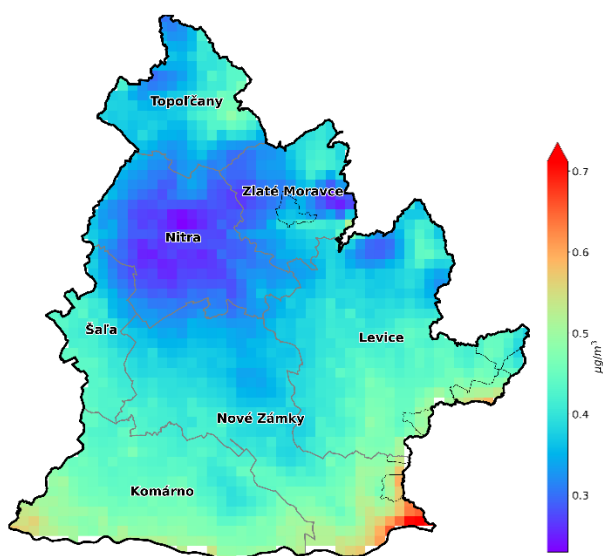
3.5 Benzén

Modelové výpočty CMAQ naznačujú, že koncentrácie benzénu v Nitrianskom kraji zostávajú na nízkej úrovni a na celom území kraja sa pohybujú výrazne pod limitnou hodnotou $5 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$.

Najvyššie koncentrácie sa vyskytujú najmä v juhovýchodnej časti kraja pri hranici s Banskobystrickým krajom a lokálne aj v južných pohraničných oblastiach. Naopak, najnižšie hodnoty boli modelované v centrálnej časti kraja vrátane okolia Nitry.

V mieste monitorovacej stanice Nitra, Štúrova bola modelom CMAQ vypočítaná ročná priemerná koncentrácia benzénu $0,3 \mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, čo potvrdzuje nízku úroveň znečistenia ovzdušia touto látkou, pod dolnou medzou na hodnotenie .

Obr. 3.10 Priemerná ročná koncentrácia benzénu, podľa výstupu modelu CMAQ.

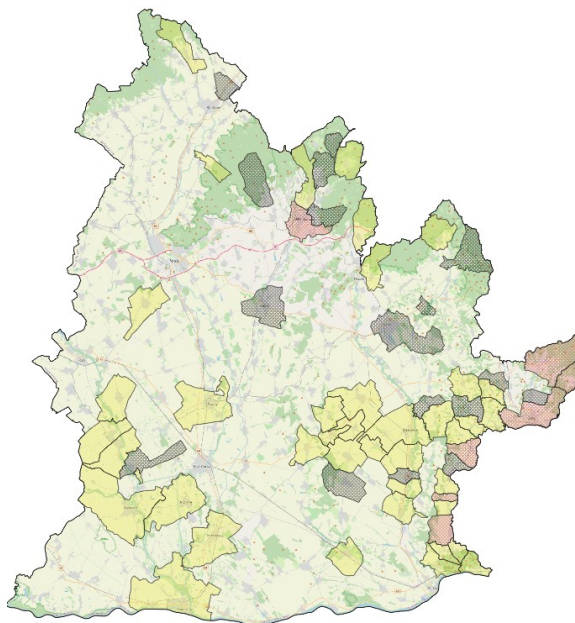

3.6 Rizikové oblasti

Obr. 3.11 zobrazuje obce ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia, určené Metódou integrovaného posúdenia obcí⁵. Stupeň 3 zodpovedá najvyššej pravdepodobnosti ohrozenia znečistením ovzdušia. Metodika zahŕňa mieru vykurovania domácností tuhým palivom, vplyv zhoršených rozptylových podmienok z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska, výsledky chemicko-transportného modelu CMAQ, interpolačného modelu RIO a výsledky modelovania s vysokým rozlíšením modelom CALPUFF na vybraných doménach s predpokladom zhoršenej kvality ovzdušia.

Obciam, na území ktorých bola podľa modelovania s vysokým priestorovým rozlíšením prekročená limitná hodnota pre PM, NO₂ alebo cieľová hodnota pre B(a)P, bol automaticky priradený rizikový stupeň 3, podobne ako obciam, kde bolo prekročenie limitnej či cieľovej hodnoty zistené meraním. Zoznam obcí a ich rizikových stupňov je na web stránke SHMÚ⁶.

Obr. 3.11 Rizikové obce v Nitrianskom kraji.

Zóny a aglomerácie, ktoré obsahujú aspoň jednu obec s rizikovým stupňom 3, vypracujú Program na zlepšenie kvality ovzdušia. V tomto zmysle zodpovedajú obce s rizikovým stupňom 3 oblastiam riadenia kvality ovzdušia. Opatrenia na zníženie emisií však musia byť vykonané v takto vyčlenenej zóne vo všetkých obciach, ktorých rizikový stupeň je 2 alebo 3, v ideálnom prípade aj v obciach s rizikovým stupňom 1.

⁵ Štefánik, D., Krajčovičová, J.: Metóda integrovaného posúdenia obcí vzhľadom na riziko nepriaznivej kvality ovzdušia, Slovenský hydrometeorologický ústav, 2023, dostupné na <https://www.shmu.sk/sk/?page=996>

⁶ <https://www.shmu.sk/sk/?page=2873>

Hodnotenie pomocou Metódy integrovaného posúdenia má za cieľ vymedziť oblasti, kde je potrebné zamerať opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia. Vzhľadom na rozmiestnenie zdrojov znečisťovania ovzdušia a s ohľadom na mikroklimatické charakteristiky územia je pravdepodobné, že v rizikovej oblasti sa miera znečistenia na rôznych lokalitách líši. Predstavu o priestorovom rozložení znečistenia ovzdušia poskytujú výsledky modelovania s vysokým rozlíšením, ktoré sú postupne dopĺňané na web stránke SHMÚ⁷.

3.7 Zhrnutie

Na všetkých staniciach v Nitrianskom kraji sme v roku 2025 v porovnaní s rokom 2024 zaznamenali medziročné zníženie koncentrácií PM₁₀. Koncentrácie NO₂ mierne poklesli na AMS Nitra, Štúrova a Plášťovce, na zvyšných dvoch staniciach hodnoty ostávajú nezmenené.

V roku 2025 v zóne Nitriansky kraj nebolo namerané prekročenie limitnej hodnoty pre SO₂, NO₂ a CO. Na stanici Nitra, Janíkovce došlo k prekročeniu cieľovej hodnoty pre O₃.

Limitná hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ nebola prekročená na žiadnej monitorovacej stanici. Limitnú hodnotu pre priemernú dennú koncentráciu PM₁₀ v roku 2025 **neprekročila** žiadna stanica, v Plášťovciach po odrátaní príspevku prírodného prachu, bol počet prekročení 35.

Cieľová hodnota pre **benzo(a)pyrén bola** v roku 2025 **prekročená** na AMS v **Plášťovciach**. Ako vyplýva z výstupov modelu CMAQ, v zóne Nitriansky kraj sa vyššie koncentrácie B(a)P môžu vyskytovať aj v ďalších oblastiach východne od Levíc.

---

⁷ <https://www.shmu.sk/sk/?page=2699>